

КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКА ОПЕРАЦІЯ Проведена 24 січня — 17 лютого 1944 військами *Першого Українського фронту* під командуванням генерала армії **М. Ватутіна** та *Другого Українського фронту* під командуванням генерала армії **І. Конєва**. Гол. мета — ліквідувати угруповання нім. 1-ї танк. і 8-ї заг.-військ. армій групи армій «Південь» (командувач — генерал-фельдмаршал Е. фон Манштейн), що сконцентрувалися в р-ні м. Корсунь Київ. обл. (нині Корсунь-Шевченківський Черкас. обл.) унаслідок проведення **Житомирсько-Бердичівської наступальної операції** та Кіровогр. наступал. операції, і створити передумови для остаточ. визволення Правобереж. України. У нім. історіографії операція відома під назвою «Черкас. котел». Незважаючи на загрозу повного оточення, нім. командування не відводило свої війська від Корсуня, сподіваючись вдарити у фланги 1-го і 2-го Укр. фронтів. У свою чергу рад. командування планувало зустріч. ударами суміж. частин фронтів у напрямі на м. Звенигородка (Київ., нині Черкас. обл.) завершити оточення і ліквідувати нім. угруповання. На напрямках гол. ударів рад. стороні вдалося створити двократну перевагу в піхоті, танках і артилерії. Операція, що розпочалася 24 січня наступом військ 2-го Укр. фронту, проходила в склад. умовах відлиги та бездоріжжя. Долаючи запеклий опір, 28 січня підрозділи 1-го і 2-го Укр. фронтів зустрілися у Звенигородці. В оточенні опинилися 9 піхот. і 1 танк. дивізії, а також 1 моториз. бригада й ін. нім. частини (за різними оцінками від 40-а до 80-ти тис. солдатів і офіцерів). До 3 лютого організовано зовн. і внутр. фронти оточення. Значну допомогу регуляр. військам надали партизани та місц. насел. (безпосередня участь

у бойових діях, транспортування боєприпасів тощо). Нім. командування, перекинувши з ін. ділянок значні сили (8 танк. і декілька піхот. дивізій), намагалося ззовні пробитися до оточених частин. Сподіваючись на допомогу, 8 лютого їхнє командування відхилило рад. ультиматум з вимогою припинити опір і розпочало наступ назустріч. Завдяки цьому частині нім. військ 17 лютого вдалося вирватися з оточення (командувач генерал-лейтенант В. Штеммерманн загинув у бою). За даними рад. сторони, втрати нім. військ склали бл. 55 тис. солдатів і офіцерів убитими та 18 тис. полоненими, згідно з нім. джерелами, з оточення вирвалося від 26-ти до 35-ти тис. осіб. За виявлені мужність і відвагу 23 частини й з'єднання рад. армії отримали почесні найменування «Корсунська», 6 — «Звенигородська», понад 100 солдатів і офіцерів — звання Героя Рад. Союзу. 1945 відкрито **Корсунь-Шевченківської битви історії Музей**.

Рекомендована література

1. Корсунь-Шевченківська битва. К., 1968;
2. 1974;
3. Корсунь-Шевченковская битва. К., 1983;
4. Коваль М. В. Україна у Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.). К., 1999;
5. Роль і місце Корсунь-Шевченківської наступальної операції в звільненні Правобережної України: Мат. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю Корсунь-Шевченків. битви. Корсунь-Шевченківський, 2004.

Л. Г. Овсієнко

Бібліографічний опис:

Корсунь-Шевченківська операція / Л. Г. Овсієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-5297>. — Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).